

T.C.
Orman ve Su İşleri
Bakanlığı

AYI (*Ursus arctos*) SAYIMI

Artvin, Şavşat, Meydancık
22-24 Mayıs 2013

T.C.
Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
12. Bölge Müdürlüğü, Artvin Şube Müdürlüğü

Telefon : 0466.2126048
Belgegeçer : 0466.2126049
E - Posta : artvin@ormansu.gov.tr
Web: www.artvin.ormansu.gov.tr

T.C.
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Orman Fakültesi
Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü

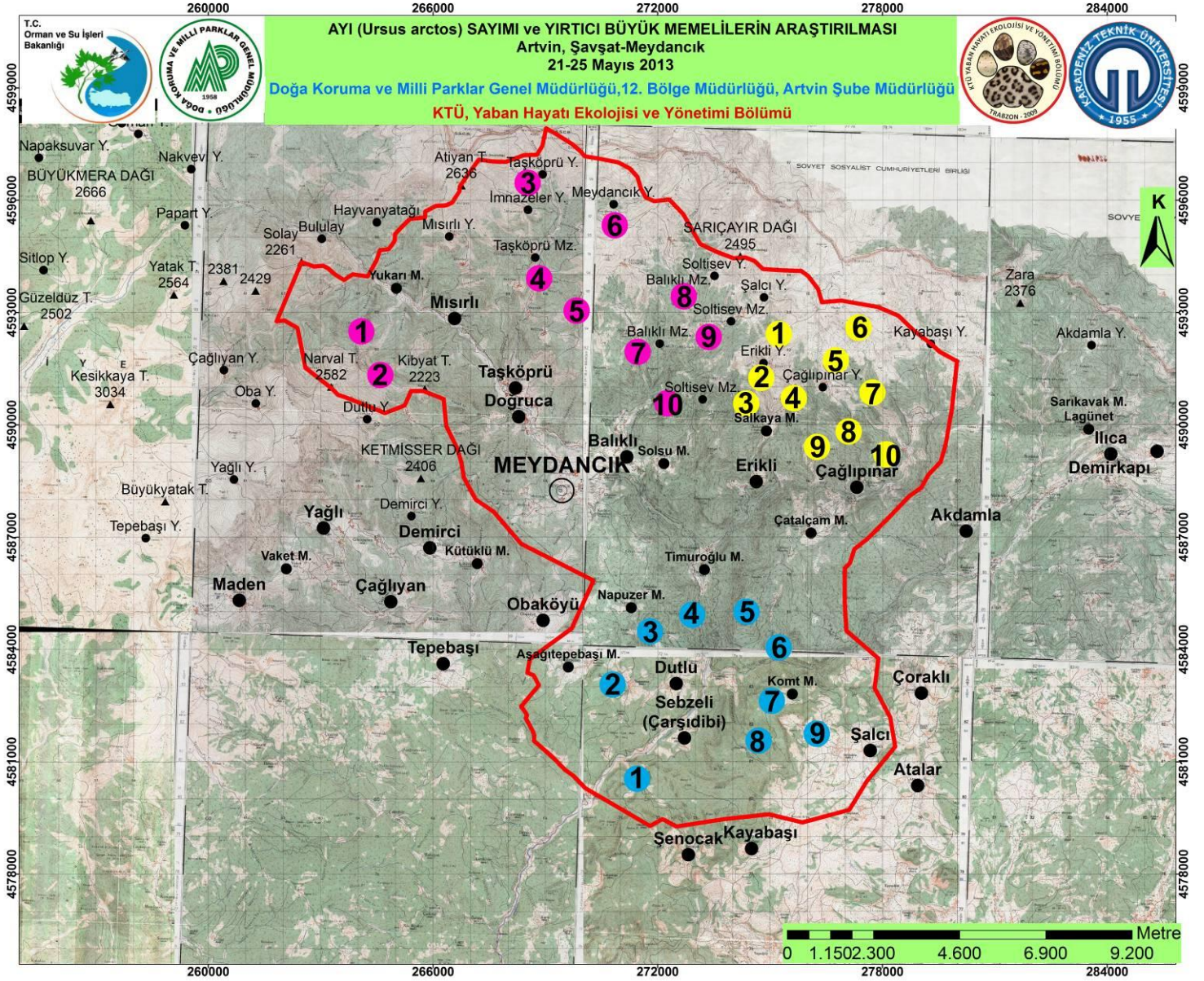
Telefon : 0462.3772824
Belgegeçer : 0462.3257499
E - Posta: baskaya@ktu.edu.tr
Web : www.orman.ktu.edu.tr

Ayı (*Ursus arctos*) Sayımı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 12. Bölge Müdürlüğü ile Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü işbirliğinde, Artvin ili, Şavşat İlçesi, Meydancık, Balıklı Mezrası, Soltisev Mezrası, Taşköprü Mezrası, Meydancık Yaylası, Erikli Köyü, Yeşilce Köyü, Balıklı Köyü, Çağlıpınar Köyü Dodakana Yaylası ve Dutlu Köyü'nü kapsayan alanda, 22-24 Mayıs 2013 tarihleri arasında yapılmıştır.

* Bu dökümanın herhangi bir kısmı, ilgili kurumlardan izin alınmadan yayınlanamaz.

KTÜ Sayım Ekibi:

Prof.Dr. Şağdan BAŞKAYA,
Doç.Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU
Orman Yük.Müh. Ebru BAŞKAYA
Hava GÜNDOĞDU
Arş.Gör. Ahmet ARPACIK
Orman Müh. Yakup KÖSE

Çocuklar:

Gülşah Başkaya
Firdevs Başkaya
Zeynep Su Gündoğdu

Ayı

Foto: Prof.Dr. Şağdan BAŞKAYA

Ayı ve yavruları
Foto: Doç.Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU

Foto: Ahmet Arpacık
KTÜ, YEY

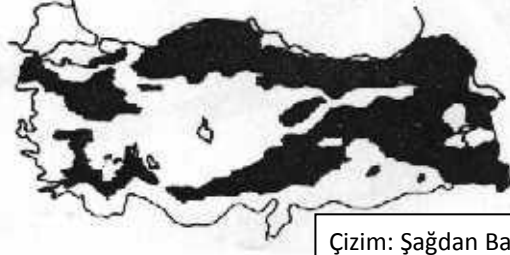
AYI (*Ursus arctos*)

Foto: Şağdan Başkaya

Morfolojisi: Uzunluğu 180-220 cm, kuyruk uzunluğu 8 -10 cm, omuz yüksekliği-cidago 85 - 125 cm ve ağırlığı ise ortalama 150 - 250 kg'dır. Bazı erkek bireyler 400-500 kg gelebilir. Tombul bir görünüme sahip olan gövdesinde başı gövdesine göre daha küçüktür. Alnı düz, kulakları nispeten kısa ve yuvarlaktır. Boynu kısa ve kalındır. Gözleri küçük, nispeten birbirine yakındır. Bacakları kısa, dolgun, ayaklar sık tüylerle kaplı, tabanları çıplaktır. Ayakları beşer parmaklı, tırnakları uzun ve kıvrıktır. Renkleri pas sarısı griden koyu kahverengi siyaha kadar değişir. Genellikle boz, koyu kahverengidirler.

Çizim: Şağdan Başkaya

Yaşama Ortamı: Yapraklı ve karışık ormanlarda, ormansız, bodur bitki örtüsüyle veya çıplak sarp dağlarda yaşar. Ülkemizde, sahilden başlayarak 4500 m yükseltiye kadar çıktıkları gözlenmiştir.

Biyolojisi: Genellikle gece dolaşırlar. Tedirgin edilmedikleri sakin yerlerde gündüz de hareket hindedirler. Genellikle tek dolaşırlar. Dişiler yavrularını yanlarında dolaştırır, bazen 3-4 yaşlı yavrular analarını izlerler. Hem bitki hem de et yiyerek beslenirler. Gıdalarını bitkilerin yeşil körpe kısımları, üzüm ve etli meyveleri, yağlı ve nişastalı tohumlar, böcek ve larvalar, kuş yumurtaları, küçük ve büyük hayvanlar teşkil eder. Haziran-Temmuz aylarında çiftleşir. Gebelik süresi 7 ay olup, Ocak-Şubat aylarında 1-2, çok seyrek olarak daha fazla yavru yaparlar. Yavrular çok küçük (500 gr), çıplak denecek kadar seyrek tüylüdürler. Gözleri 30 gün sonra açılır. Yavaş büyürler, 3 yaşında cinsi erginliğe ulaşırlar, 30-40 yıl yaşarlar. İyi yüzerler, iyi tırmanabilirler. İnerini kuru yerlerde, kaya kovuklarında, mağaralarda, devrilmiş büyük ağaçların kök oyukları ve çıkıntıları altında yaparlar. Yataklarını düzledikten sonra, ot, yosun ve kuru dallarla döşerler. Kışların ağır geçtiği yerlerde, inlerde kış uykusuna girerler. Bu hakiki bir kış uykusu değildir. Zaman zaman inlerinden çıkarak ihtiyaç (boşaltım ve su içme gibi) giderirler.

Yayılış Alanı: Ülkemizde, Trakya, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç olmak üzere Batı, Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi, Toros'lar, İç Ege Dağları ve Doğu Anadolu Bölgesinde yayılış göstermektedir (Şekil 9). Dünya üzerinde Avrupa, Asya, Kuzey Afrika'nın Atlas Dağları ve Kuzey Amerika'da yayılış gösteren ayı türleri içerisinde, Ayı (*Ursus arctos*) ülkemiz dışında Suriye, Lübnan, İsrail, İran, Kafkasya ve Transkafkasya'da yayılış göstermektedir.

YABAN HAYATI EKOLOJİSİ VE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon
0462.3772824, 0532.6867809, baskaya@ktu.edu.tr, ebubekir@ktu.edu.tr, www.orman.ktu.edu.tr/yaban

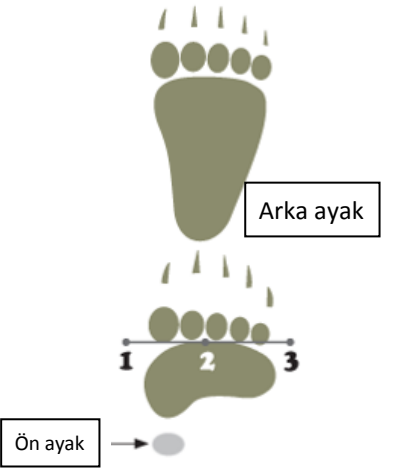

Fotoğraflar: Şağdan Başkaya

Foto: Şağdan Başkaya

Grizzly Bear Front Paw and Rear Paw

- Ayı'nın ayak izi uzunluğu mümkünse hem topuktan en uç kısımdaki parmak ucuna kadar hem de topuktan en uçtaki tırnağın ucuna kadar ölçülmelidir. Ayak izi genişliği, izin en geniş yerinden ölçülmelidir.
- Eğer, genişlik ve uzunluk birbirine yakınsa ayak izi ön ayağa aittir. Eğer uzun kısım genişlikten yani eninden büyükse iz arka ayağa aittir.
- Ayak izi (pençe boyutu) ile vücut kilosu arasında bir kesin ilişki yoktur.

YABAN HAYATI EKOLOJİSİ VE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon
0462.3772824, 0532.6867809, baskaya@ktu.edu.tr, ebubekir@ktu.edu.tr, www.orman.ktu.edu.tr/yaban

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 12. Bölge
Müdürlüğü, Artvin Şube Müdürlüğü
KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon

Ayı (*Ursus arctos*) Sayımı ve Yırtıcı Büyük Memelilerin
Araştırılması
Artvin, Şavşat – Meydancık
21 - 25 Mayıs 2013

Katılımcının Adı-Soyadı	Ünvanı ve Kurumu	Telefon – E Posta	İmza
Şağdan BAŞKAYA	KTÜ Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi	532.6867809 baskaya@ktu.edu.tr	[Signature]
Doç. Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU	Kiş. Tabii Hay.	05054343200 ebubekir@ktu.edu.tr	[Signature]
Yunus AYDEMİR	Artvin DKMP Şube Mtd.	05069930063 yunusaydemir@orman.gov.tr	[Signature]
Ebru BAŞKAYA	KTÜ Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi	533 543 70 61 ebubaskaya12@gmail.com	[Signature]
Yakup KÖSE	Orman Mühendisi	5325544843	[Signature]
Ahmet ARPAK	KTÜ Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi	5375774228 arpakahmet@gmail.com	[Signature]
Jüksel EKİNCİ	Artvin DKMP	05225993984 jurdizc-08@hotmail.com	[Signature]
Ahmet ORAL	Artvin DKMP	5369597155	[Signature]
Kemal ŞİMŞEK	Artvin	05334661071	[Signature]
Muhammet KÖSE	Artvin	05367604124	[Signature]
Atanur KILIÇ	Artvin D.K.M.P	05337113946	[Signature]
Cengiz ÖZTÜRK	" "	05373536517	[Signature]
Rahmi GÜR	" "	05369611021	[Signature]
Cemal KASAP	" "	05354910078	[Signature]
İsmail Demirci	" "	05335607817	[Signature]
Ergül BİLGİN	" "	05079771062	[Signature]
Engin Avcıoğlu	" "	05353337938	[Signature]

T.C.
Orman ve Su İşleri
Bakanlığı

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 12. Bölge
Müdürlüğü, Artvin Şube Müdürlüğü
KTÜ, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon

Ayı (*Ursus arctos*) Sayımı ve Yırtıcı Büyük Memelilerin
Araştırılması
Artvin, Şavşat – Meydancık
21 - 25 Mayıs 2013

Katılımcının Adı-Soyadı	Ünvanı ve Kurumu	Telefon – E Posta	İmza
Süleyman Toran	Rehber	0537 482 8215	<i>[İmza]</i>
Ozбек Bayan	Rehber	0537 894 1055	<i>[İmza]</i>
Abdullah Özcan	Rehber	0534 652 1379	<i>[İmza]</i>
Yücel İlmiş	Rehber	0539 270 4735	<i>[İmza]</i>
Kemal Göktepe	Rehber	0534 060 2002	<i>[İmza]</i>
Osman Gümüş	Rehber	0536 333 5397	<i>[İmza]</i>
Ahmet Kestkin	Rehber	0535 515 0665	<i>[İmza]</i>

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 12. Bölge Müdürlüğü Artvin Şube Müdürlüğü
KTÜ, Orman Fakültesi, Yaban Hayatı Ekolojisi ve Yönetimi Bölümü, Trabzon
0532 6867809, 0462 3772824, baskaya@ktu.edu.tr

SAYIM SONUÇLARI				
22 Mayıs 2013				
Gözlemler öğleden sonra başlayıp akşam karanlık çökene kadar sürmüştür (10:00 – 20:00)				
	Ekipler	Gözlem Yeri	Koordinat	Gözlem Sonucu
3	Şağdan BAŞKAYA Ebru BAŞKAYA Osman GÜMÜŞ	Taşköprü Yaylası	0268496 4596466	1 yetişkin erkek ayı, 1 dişi 3 yavru ayı 9 yetişkin, 1 yavru Çengelboynuzlu dağ keçisi 1 Tavşan 12 Dağ horozu, 2 Urkeklik, 6 Kızıl şahin, 4 Kerkenez
10	Ebubekir GÜNDOĞDU Atanur KILIÇ	Balıkli Köyü'nün Kuzeydoğusu Aşağı Soltisev Mezrası	0272247 4590526	1 erkek ayı 1 Altın kartal, 4 Dağ horozu, 2 Kızıl şahin, 2 Kerkenez, 2 Kuzgun

23 Mayıs 2013				
Gözlemler öğleden sonra başlayıp akşam karanlık çökene kadar sürmüştür (10:00 – 20:00)				
	Ekipler	Gözlem Yeri	Koordinat	Gözlem Sonucu

24 Mayıs 2013				
Gözlemler öğleden sonra başlayıp akşam karanlık çökene kadar sürmüştür (13:00 – 20:00)				
	Ekipler	Gözlem Yeri	Koordinat	Gözlem Sonucu

Foto: Ahmet Arpacık
KTÜ, YEY

Çengel boynuzlu dağ keçileri (*Rupicapra rupicapra*)
Foto: Doç.Dr. Ebubekir GÜNDOĞDU

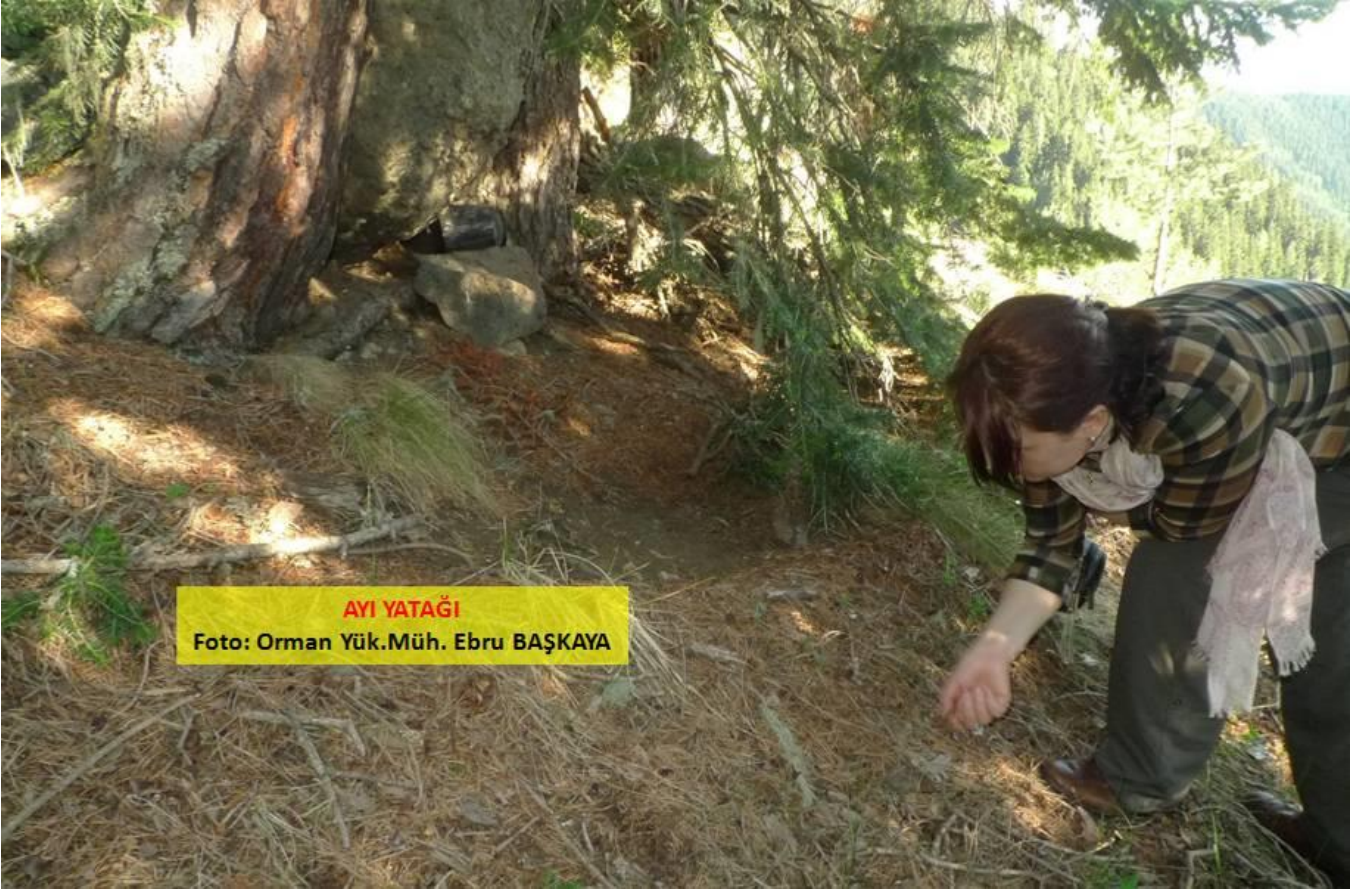

Çengel boynuzlu dağ keçileri (*Rupicapra rupicapra*)
Foto: Prof.Dr. Şağdan BAŞKAYA

AYI DIŞKISI
Foto: Orman Yük.Müh. Ebru BAŞKAYA

AYI YATAĐI
Foto: Orman Yük.Müh. Ebru BAŞKAYA

Orman Yük.Müh. Ebru BAŞKAYA

Prof.Dr. Şağdan BAŞKAYA
Osman GÜMÜŞ

Dutlu Köyü

Dutlu Köyü

Zeynep Su GÜNDOĞDU